

ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH KON TUM
SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Đinh Thị Lan (Tổng Chủ biên) - Huỳnh Thị Thu Vân (Chủ biên)
Đặng Thị Hoa - Nguyễn Thị Mỹ Huế - Đậu Thị Lan - Đặng Thị Kim Loan - Lê Thị Ngọc Phụng
Trần Kim Trọng Nghĩa - Nguyễn Văn Phúc - Mai Thị Bích Sen - Đinh Văn Tính
Trần Thị Thu Thủy - Tôn Thị Anh Thư - Phạm Thị Vy

TÀI LIỆU GIÁO DỤC ĐỊA PHƯƠNG
TỈNH KON TUM

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Lời nói đầu

Các em học sinh lớp Ba thân mến!

Mỗi vùng miền, mỗi tỉnh thành trên đất nước Việt Nam đều có những nét đặc trưng riêng. Kon Tum chúng ta là một tỉnh có thiên nhiên đa dạng, nhiều danh lam thắng cảnh, là vùng đất giàu truyền thống cách mạng, với nhiều di tích lịch sử, văn hoá đặc sắc.

Để giúp các em hiểu hơn về quê hương mình, Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Kon Tum đã biên soạn **Tài liệu giáo dục địa phương tỉnh Kon Tum - Lớp 3**. Nội dung sách gồm 8 chủ đề, nhằm trang bị cho các em những hiểu biết cơ bản về văn hoá, lịch sử, địa lí, kinh tế, xã hội, môi trường, ... của địa phương. Từ đó, giúp các em hoà nhập tốt hơn với môi trường mình đang sống; biết tự hào và có ý thức giữ gìn, phát huy các giá trị văn hoá của Kon Tum.

Các chủ đề trong **Tài liệu giáo dục địa phương tỉnh Kon Tum - Lớp 3** được tổ chức theo hướng hoạt động trải nghiệm. Các em sẽ được học, được thực hành, được trải nghiệm dưới sự hướng dẫn của thầy, cô giáo, cha mẹ và mọi người xung quanh.

Hi vọng mỗi trang sách, mỗi chủ đề sẽ mang lại niềm vui, những điều bổ ích cho các em.

Mong rằng, cha mẹ, người thân của học sinh đồng hành cùng con em mình, giúp con em mình có cơ hội vận dụng những bài học mới vào trong cuộc sống gia đình và xã hội, nhằm hình thành kĩ năng, hành vi, những cảm xúc tích cực để các con thêm yêu quý và tự hào về quê hương Kon Tum.

Chúc các em cùng bạn bè và người thân có những trải nghiệm thật vui và bổ ích!

Các em hãy bảo quản, giữ gìn tài liệu để dành tặng cho các bạn học sinh lớp sau!

Hướng dẫn sử dụng tài liệu

Tài liệu giáo dục địa phương tỉnh Kon Tum - Lớp 3 gồm 8 chủ đề, được thực hiện trong 35 tiết/năm và tổ chức theo hướng hoạt động trải nghiệm.

Mỗi chủ đề bao gồm những hoạt động để các em khám phá, thực hành và vận dụng kiến thức vào trong cuộc sống. Trong mỗi chủ đề, các em sẽ gặp những kí hiệu chỉ dẫn, cụ thể như sau:

Khởi động

Học sinh huy động kiến thức, kinh nghiệm cá nhân để tham gia hoạt động tạo hứng thú vào chủ đề mới.

Khám phá

Học sinh thực hiện các hoạt động quan sát, thảo luận, tìm kiếm thông tin nhằm phát hiện và chiếm lĩnh những điều mới, chưa biết của chủ đề.

Luyện tập

Học sinh sử dụng kiến thức, kĩ năng được trang bị để giải quyết các vấn đề, tình huống, bài tập tương tự hay biến đổi,... nhằm khắc sâu kiến thức, hình thành kĩ năng, kĩ xảo một cách chắc chắn.

Vận dụng

Học sinh giải quyết các vấn đề của thực tế hoặc vấn đề có liên quan đến tri thức của chủ đề. Từ đó, phát huy tính linh hoạt, mềm dẻo của tư duy và khả năng sáng tạo.

MỤC LỤC

	Nội dung	Trang
<i>Chủ đề 1</i>	Bảo tàng Kon Tum	5
<i>Chủ đề 2</i>	Di tích lịch sử Nhà ngục Kon Tum	13
<i>Chủ đề 3</i>	Trò chơi dân gian	19
<i>Chủ đề 4</i>	Các món ăn truyền thống của một số dân tộc thiểu số ở tỉnh Kon Tum	26
<i>Chủ đề 5</i>	Nghề đan lát ở tỉnh Kon Tum	33
<i>Chủ đề 6</i>	Cộng đồng dân cư nơi em sống	39
<i>Chủ đề 7</i>	Núi Ngọc Linh và Ngã ba Đông Dương	45
<i>Chủ đề 8</i>	Trường em với cộng đồng	51

Chủ đề 1

Bảo tàng Kon Tum

Khởi động

1. Chơi trò chơi “Ai kể nhiều hơn?”

Kể tên một số bảo tàng ở nước ta mà em biết.

Bảo tàng Phòng không Không quân (Hà Nội)
(Ảnh: Đặng Mến)

Bảo tàng Lịch sử Thành phố Hồ Chí Minh
(Ảnh: Thanh Hoa)

2. Giới thiệu về Bảo tàng Kon Tum

Bảo tàng Kon Tum (Ảnh: Trần Lâm)

Không gian trưng bày hiện vật trong Bảo tàng Kon Tum (Ảnh: Đào Thế Trại)

Quan sát hình ảnh, xem video và chia sẻ những điều em biết về Bảo tàng Kon Tum.

Khám phá

1. Giới thiệu một số hiện vật, hình ảnh, mô hình được trưng bày ở Bảo tàng Kon Tum

Đọc thông tin, xem hình ảnh/video và thực hiện yêu cầu.

Bảo tàng Kon Tum là nơi trưng bày hơn 20 000 hiện vật, tư liệu, hình ảnh, mô hình về thiên nhiên, văn hoá, lịch sử,... Trong đó, tiêu biểu nhất là các hiện vật văn hoá dân gian của cộng đồng các dân tộc thiểu số như: công cụ săn bắt, trang sức, nhạc cụ, trang phục được may từ thổ cẩm, đồ dùng sinh hoạt,... Tại Bảo tàng còn có các hiện vật, mô hình về thiên nhiên rất đa dạng và sinh động. Ngoài ra, trong không gian trưng bày ở Bảo tàng còn có nhiều hình ảnh, hiện vật thuộc các giai đoạn lịch sử của quân và dân ta.

Những mô hình, hiện vật, tư liệu, hình ảnh ở Bảo tàng là minh chứng cho lịch sử hình thành và phát triển của vùng đất cũng như con người Kon Tum. Nơi đây là điểm đến hấp dẫn cho du khách tham quan, học tập và nghiên cứu khoa học.

- Nhóm hiện vật, mô hình về văn hoá dân gian

*Thời Đinh Tút của dân tộc Gié - Triêng
(Ảnh: Đào Thế Trại)*

*Bộ sưu tập công chiêng
(Ảnh: Đào Thế Trại)*

Bộ sưu tập ghè (Ảnh: Đinh Quang)

Bộ sưu tập gùi (Ảnh: Đinh Quang)

Bộ sưu tập: ống đựng gia vị, ống đựng muối, mâm cơm, rá đựng cơm, đĩa gỗ, tô gỗ
(Ảnh: Đào Thế Trại)

Bộ sưu tập trang phục, trang sức
(Ảnh: Đào Thế Trại)

Bộ sưu tập dụng cụ săn bắt và đánh bắt
(Ảnh: Đinh Quang)

Giới thiệu nghề dệt của người Ba-na
(Ảnh: Đào Thế Trại)

Kể tên một số hiện vật, mô hình về văn hoá dân gian mà em vừa quan sát.

- Nhóm hiện vật, mô hình về thiên nhiên

Mô hình các loài động vật quý hiếm
(Ảnh: Trần Hữu Thọ)

Mẫu các loại gỗ quý
(Ảnh: Trần Hữu Thọ)

Mẫu các loại dược liệu quý
(Ảnh: Trần Hữu Thọ)

Mẫu các loại khoáng sản
(Ảnh: Trần Hữu Thọ)

Kể tên một số hiện vật, mô hình về thiên nhiên mà em vừa quan sát.

- Nhóm hình ảnh và hiện vật về các giai đoạn lịch sử

Không gian trưng bày giai đoạn lịch sử
1930 - 1931 (cao trào Xô Viết Nghệ Tĩnh)
(Ảnh: Đào Thế Trại)

Các di vật thời kháng chiến chống Mĩ
(Ảnh: Đào Thế Trại)

Hiện vật ta thu được
trong kháng chiến chống Mĩ
(Ảnh: Trần Hữu Thọ)

Đồ dùng sinh hoạt do bộ đội tự chế tạo trong
giai đoạn kháng chiến chống Mĩ
(Ảnh: Trần Hữu Thọ)

Học sinh quan sát các hiện vật lịch sử
(Ảnh: Trần Hữu Thọ)

Học sinh xem phim tư liệu
về các giai đoạn lịch sử
(Ảnh: Trần Hữu Thọ)

Nêu nội dung một số hình ảnh và kể tên một số hiện vật về các giai đoạn lịch sử mà em vừa quan sát.

2. Tìm hiểu về vai trò và ý nghĩa của Bảo tàng Kon Tum

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và trả lời câu hỏi.

Bảo tàng Kon Tum không chỉ là nơi trưng bày, lưu giữ các hiện vật, tư liệu, hình ảnh, mô hình về thiên nhiên, văn hoá, lịch sử,... Bảo tàng Kon Tum còn là nơi tổ chức các hoạt động phong phú nhằm tái hiện các giá trị văn hoá, lịch sử tiêu biểu một cách sinh động như: trình diễn nhạc cụ, tổ chức các trò chơi dân gian, triển lãm, tái hiện lại không gian văn hoá lễ hội,... Từ đó, khơi dậy cho người dân tỉnh Kon Tum niềm tự hào, tình yêu quê hương đất nước, biết trân trọng, gìn giữ, bảo tồn và phát huy giá trị truyền thống văn hoá, lịch sử của dân tộc.

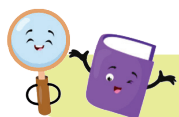
Học sinh tham quan, trải nghiệm dệt thổ cẩm
tại Bảo tàng Kon Tum
(Ảnh: Nguyễn Đăng)

Học sinh tham quan, trải nghiệm đan lát
tại Bảo tàng Kon Tum
(Ảnh: Nguyễn Đăng)

- Bảo tàng Kon Tum có vai trò và ý nghĩa như thế nào?

- Em cần làm gì để góp phần gìn giữ và phát huy giá trị truyền thống văn hoá, lịch sử của địa phương?

Luyện tập

1. Sắp xếp các hình ảnh đúng với các nhóm hiện vật, mô hình được trưng bày tại Bảo tàng Kon Tum.

Ghè và nồi đồng quý (Ảnh: Đình Quang)

1. Nhóm hiện vật, mô hình về thiên nhiên

Súng, phone thiết giáp, phone không quân,
vỏ bom cam, mìn râu tôm,...
(Ảnh: Trần Hữu Thọ)

2. Nhóm hiện vật về văn hoá dân gian

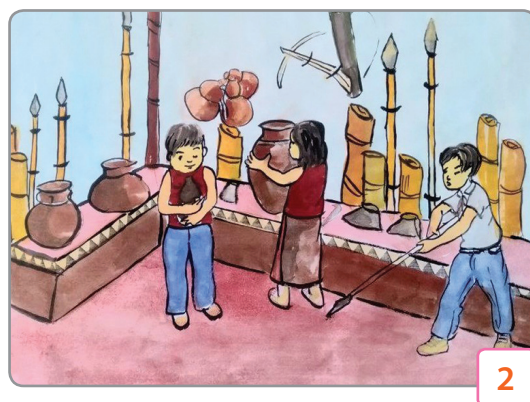
Các loài động vật quý hiếm (Ảnh: Trần Hữu Thọ)

3. Nhóm hình ảnh, hiện vật về các giai đoạn lịch sử

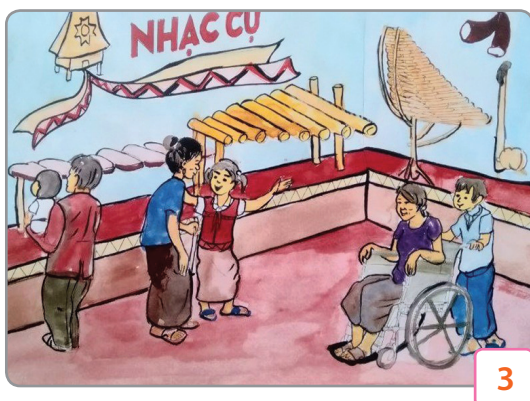
2. Em đồng tình hay không đồng tình với việc làm của các bạn dưới đây? Vì sao?

1

2

3

4

Minh họa: Đỗ Thanh Tuấn

Chất liệu: Màu nước

3. Chơi trò chơi “Vượt chướng ngại vật”.

Hãy giúp bạn Hoa vượt qua chướng ngại vật để tìm đường đến Bảo tàng Kon Tum bằng cách trả lời đúng các câu hỏi.

Vận dụng

1. Lập kế hoạch đi tham quan, tìm hiểu về Bảo tàng Kon Tum (tham khảo mẫu dưới đây).

2. Sau khi tìm hiểu hoặc tham quan Bảo tàng Kon Tum, hãy viết một thông điệp hoặc một bài giới thiệu về Bảo tàng Kon Tum.

Gợi ý:

Chủ đề 2

Di tích lịch sử Nhà ngục Kon Tum

Khởi động

1. Đọc thơ

KỂ CHUYỆN NGỤC KON TUM

Bên bờ sông Đắk Bla	Cũng là nơi cách mạng
Có một nơi huyền thoại	Biến thành trường học chung
Về những người đấu tranh	Về chủ nghĩa anh hùng
Cho tự do độc lập	Về tình thương đồng chí
Là di tích ngục tù	Nơi những người chiến sĩ
Từ thời Pháp xâm lược	Lập chi bộ đầu tiên
Giữa rừng núi âm u	Cuộc lưu huyết đấu tranh
Giam cầm người yêu nước	Còn lưu danh mãi mãi
Nơi đoạ đày đau khổ	Tôi đang kể bạn nghe
Nơi máu đổ, hi sinh	Về Ngục Kon Tum đó
Nơi địa ngục hiện hình	Nơi là địa chỉ đỏ
Nơi chất chồng tội ác	Đã đi vào sử xanh!

Vũ Việt Thắng

Địa danh nào được nhắc đến trong bài thơ?

2. Quan sát hình ảnh, xem video về Di tích lịch sử Nhà ngục Kon Tum

Di tích lịch sử Nhà ngục Kon Tum (Ảnh: Ban Nguyễn)

Khám phá

Nhà ngục Kon Tum và Cuộc đấu tranh Lưu huyết

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và trả lời câu hỏi.

Di tích lịch sử Nhà ngục Kon Tum ở đường Trương Quang Trọng, bên dòng sông Đắk Bla của thành phố Kon Tum. Nhà ngục Kon Tum bao gồm Lao trong và Lao ngoài, do thực dân Pháp xây dựng.

Lao trong được xây dựng khoảng năm 1915 và hoàn thành vào năm 1917, gồm bốn dãy nhà giam khép kín, hình vuông, ở giữa là cái sân vuông nhỏ hẹp. Nhà lao xây dựng không kiên cố nhưng bị cô lập giữa hào sâu, trại lính và các trụ sở của thực dân, thường để giam giữ tù địa phương.

Học sinh xem ảnh tư liệu về nhà lao Kon Tum (Lao trong)

(Ảnh: Phan Thị Hồng Hạnh)

Lao ngoài được xây dựng vào tháng 3 năm 1931, gồm một nhà giam lớn, một nhà giam nhỏ, giữa hai nhà giam là nơi dành cho lính gác. Lao ngoài có nhiều tên gọi như: Lao kềm, Lao sắt, Lao mới, Lao cầu mới. Thực dân Pháp dùng Lao ngoài để tạm giam tù chính trị trong sáu tháng mùa mưa.

Từ năm 1930 đến năm 1933, nơi đây đã giam giữ hàng trăm người tù chính trị. Đây cũng là nơi diễn ra Cuộc đấu tranh Lưu huyết vào ngày 12 tháng 12 năm 1931, nhằm phản đối chế độ cai trị lao tù tàn bạo của thực dân Pháp, mà trực tiếp là việc đưa tù chính trị đi làm đường 14 ở Đắk Pao, Đắk Pék (nay thuộc huyện Đắk Glei).

Tấm gương anh dũng hi sinh của những chiến sĩ cộng sản đã thể hiện khí phách hiên ngang, ý chí kiên cường, bất khuất của những người tù chính trị cộng sản.

Hai ngôi mộ tập thể tại Nhà ngục Kon Tum (Ảnh: Phan Thị Hồng Hạnh)

Sau cuộc đấu tranh này, thực dân Pháp buộc phải nhượng bộ từng bước, thay đổi chế độ đối xử với tù chính trị. Đến năm 1934, thực dân Pháp xóa bỏ Nhà ngục Kon Tum. Đây là sự thừa nhận thất bại của thực dân Pháp trước tinh thần đấu tranh quyết tử của những người tù chính trị và nhân dân các dân tộc tỉnh Kon Tum.

- Nhà ngục Kon Tum có mấy nhà lao? Mỗi nhà lao có đặc điểm gì?
- Cuộc đấu tranh Lưu huyết của các tù nhân chính trị đã mang lại kết quả như thế nào?

Luyện tập

1. Chơi trò chơi “Ai nhanh, ai đúng?”.

Hãy chọn thông tin ở mỗi thẻ chữ bỏ vào từng hộp cho phù hợp.

CÁC THẺ CHỮ

a. Nơi giam giữ tù địa phương

b. Nơi giam giữ tù chính trị

c. 1917

d. Có 4 dãy nhà giam

đ. Gồm một nhà giam lớn và một nhà giam nhỏ

e. Diễn ra vào ngày 12 tháng 12 năm 1931

g. Vào năm 2021, kỉ niệm 90 năm

h. Phản đối chế độ cai trị lao tù tàn bạo của thực dân Pháp

i. Lao sắt

LAO NGOÀI

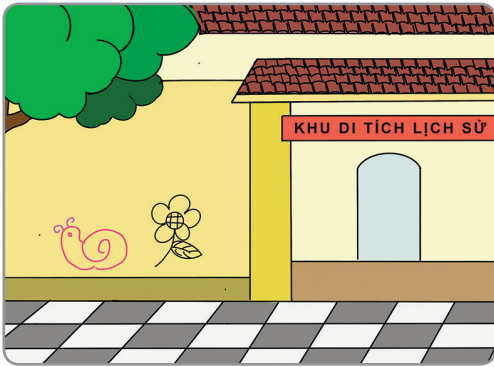

LAO TRONG

CUỘC ĐẤU TRANH LƯU HUYẾT

2. Em đồng tình hoặc không đồng tình với việc làm nào? Vì sao?

(Minh họa: Kim Loan)

Một bạn đã vẽ lên tường khi đi tham quan di tích lịch sử.

Biểu diễn văn nghệ để tri ân và tưởng nhớ các anh hùng liệt sĩ.

(Ảnh: Trần Lâm)

(Ảnh: Xuân Thủy)

Lan cùng các bạn chăm chú nghe cô hướng dẫn viên kể về Cuộc đấu tranh Lưu huyết tại Nhà ngục Kon Tum.

Thắp hương tưởng niệm các anh hùng liệt sĩ.

(Ảnh: Bích Sen)

3. Sưu tầm và trưng bày hình ảnh về Di tích lịch sử Nhà ngục Kon Tum.

4. Tham gia cuộc thi “Em làm hướng dẫn viên du lịch”.

Mỗi tổ cử một bạn tham gia cuộc thi “Em làm hướng dẫn viên du lịch”, giới thiệu về những hình ảnh Di tích lịch sử Nhà ngục Kon Tum đã được trưng bày.

(Ảnh: Tường Vy)

Xin chào các bạn! Chúc các bạn có một ngày mới tốt đẹp. Mình xin tự giới thiệu: Mình là Trần Phương Nguyên - hướng dẫn viên du lịch. Mời các bạn đến với Di tích lịch sử Nhà ngục Kon Tum...

Vận dụng

1. Kể những việc em đã làm (hoặc sẽ làm) để góp phần chăm sóc, bảo vệ, giữ gìn di tích lịch sử ở địa phương.

Mình cùng các bạn trong lớp quét dọn sạch sẽ tại một số di tích lịch sử địa phương.

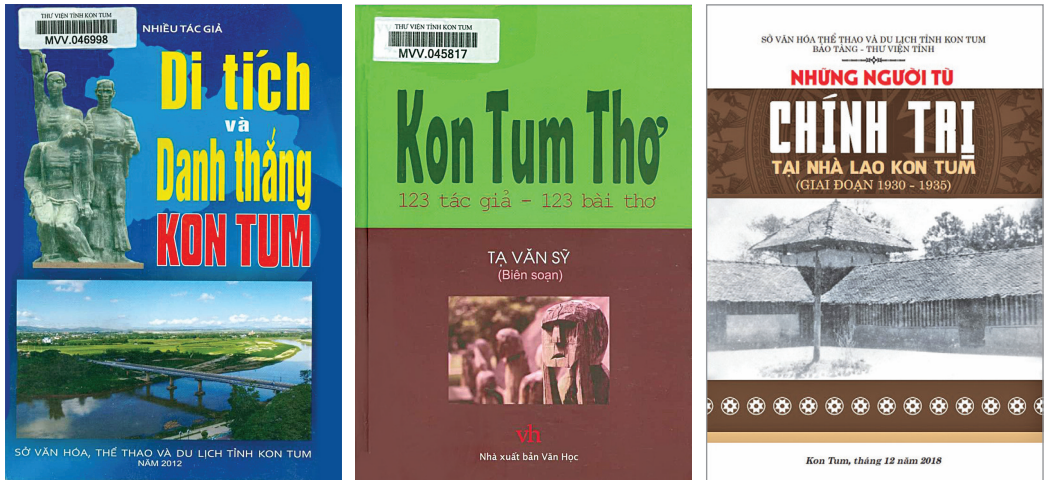

Mình đã đi tham quan, tìm hiểu các di tích lịch sử của địa phương.

(Ảnh: Tường Vy)

2. Sưu tầm những cuốn sách, bài thơ, bài báo viết về Di tích Nhà ngục Kon Tum.

- Giới thiệu cuốn sách, bài báo, bài thơ viết về Di tích Nhà ngục Kon Tum với các bạn.

- Kể cho bạn nghe cách mà em sưu tầm cuốn sách, bài thơ, bài báo viết về Di tích Nhà ngục Kon Tum.

(Ảnh: Tường Vy)

- Đọc cuốn sách, bài báo, bài thơ mà em đã sưu tầm được và viết vào phiếu theo gợi ý sau:

PHIẾU ĐỌC SÁCH/BÁO/BÀI THƠ CỦA EM

Ngày đọc:

Tên cuốn sách/bài báo/bài thơ:

Tác giả:

Nội dung em thích nhất hoặc em thấy ý nghĩa nhất:

Bài học em rút ra từ cuốn sách/bài báo/bài thơ:

Chủ đề 3

Trò chơi dân gian

Khởi động

Chơi trò chơi "Ai nhanh, ai đúng?"

- Quan sát hình và nêu nhanh tên trò chơi ở trong mỗi hình.

6

1

2

5

4

3

- Kể tên một số trò chơi dân gian mà em biết.
- Em thường chơi những trò chơi dân gian nào?

1. Tìm hiểu một số thông tin về trò chơi dân gian của một số dân tộc thiểu số ở tỉnh Kon Tum

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu.

Kon Tum là nơi lưu giữ nhiều phong tục tập quán, lễ hội, trò chơi dân gian đặc sắc. Trò chơi dân gian của một số dân tộc thiểu số ở tỉnh Kon Tum mộc mạc, dân dã và mang tính cộng đồng.

Hằng năm, vào dịp lễ hội, tết Nguyên đán,... người dân thường tổ chức các trò chơi dân gian như: kéo co, nhảy bao bố, đẩy gậy, đi cà kheo,... thu hút được sự tham gia đông đảo của người dân. Trò chơi dân gian tạo nên bản sắc riêng của một số đồng bào dân tộc thiểu số ở tỉnh Kon Tum, góp phần rèn luyện sức khỏe, ý thức kỉ luật, giúp tinh thần sảng khoái và tạo sự gắn kết cộng đồng.

Trò chơi kéo co (Ảnh: Hữu Phương)

Trò chơi nhảy bao bố (Ảnh: Trần Lâm)

Trò chơi đẩy gậy (Ảnh: Đình Quang)

Trò chơi đi cà kheo (Ảnh: Đình Quang)

- Chia sẻ với bạn về trò chơi dân gian của một số dân tộc thiểu số ở tỉnh Kon Tum mà em biết.

- Cho biết, chơi trò chơi dân gian có tác dụng gì.

2. Tìm hiểu về trò chơi đẩy gậy

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu.

Để tổ chức trò chơi đẩy gậy, người ta chuẩn bị sân chơi bằng phẳng, an toàn, có kẻ vạch làm ranh giới. Dụng cụ là một gậy gỗ hoặc tre có thân to, tròn bằng cổ tay, chiều cao khoảng bằng đầu người chơi.

Mỗi lượt chơi có hai người tham gia (cùng cân nặng, trang lứa). Hai người chơi đứng ở hai phía của vạch ranh giới, chân không chạm vạch. Khi có hiệu lệnh của trọng tài, người chơi nắm chặt một đầu gậy và đẩy gậy mạnh về phía đối phương. Ai bị đẩy lùi ra xa vạch ranh giới thì người đó thua cuộc.

Người chơi chỉ đẩy gậy bằng tay không dùng bụng, hông, đùi để đẩy. Khi chơi, người chơi luôn chú ý an toàn cho bản thân và người tham gia.

Trò chơi đẩy gậy giúp người chơi rèn luyện sức khỏe, sự tập trung, có ý thức kỉ luật cao và có sự gắn kết cộng đồng.

Học sinh Trường Tiểu học – Trung học cơ sở Đăk Rơ Wa, thành phố Kon Tum, tỉnh Kon Tum chơi trò chơi đẩy gậy (Ảnh: Đinh Quang)

- Trao đổi với bạn về các bước chuẩn bị, cách chơi, luật chơi của trò chơi đẩy gậy.

- Chia sẻ với các bạn về cách thực hiện an toàn khi tham gia trò chơi đẩy gậy.

Gợi ý:

Khi chơi trò chơi đẩy gậy, chúng ta cần chú ý điều gì để đảm bảo an toàn?

Gậy phải an toàn, không gây trầy xước cho người chơi.

Ảnh: Kim Loan

Mình nghĩ, sân chơi phải bằng phẳng, không gồ ghề.

Không dùng gậy làm người chơi bị thương, không tì đầu gậy vào bụng.

3. Tìm hiểu về trò chơi đi cà kheo

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu.

Nghệ nhân Ưu tú A Lưu ở làng Kon Klor xã Đắk Rơ Wa, thành phố Kon Tum kể rằng:

Trò chơi đi cà kheo có từ xa xưa. Lúc còn rất nhỏ, ông đã thấy bà con đi cà kheo. Để tổ chức trò chơi, bà con thường chuẩn bị sân chơi hoặc đoạn đường bằng phẳng và an toàn, có kẻ vạch xuất phát. Dụng cụ là một cặp cà kheo bằng tre thân nhỏ, chắc và cứng, phù hợp với người chơi. Mỗi chiếc cà kheo có một then ngang để làm chỗ đặt bàn chân cho chắc, đó cũng là chỗ để toàn thân giữ thăng bằng trên cây cà kheo.

Nghệ nhân Ưu tú A Lưu hướng dẫn các em học sinh Trường Tiểu học – Trung học cơ sở Đắk Rơ Wa, thành phố Kon Tum, tỉnh Kon Tum đi cà kheo (Ảnh: Đình Quang)

Trò chơi đi cà kheo không giới hạn số người chơi ở mỗi lượt chơi. Khi chơi, mọi người thường xếp thành hàng ngang ngay vạch xuất phát, tay nắm chặt đầu cà kheo, hai chân đặt lên then ngang, giữ thăng bằng. Khi có hiệu lệnh, người chơi ngay lập tức di chuyển về phía đích. Người thắng cuộc là người giữ được thăng bằng, không bị ngã và về đích trước.

Chúng ta cần chú ý giữ an toàn cho bản thân và những người cùng tham gia.

Trò chơi đi cà kheo giúp người chơi rèn luyện sức khỏe, biết cách giữ thăng bằng, có tinh thần vui vẻ, hào hứng và có sự gắn kết cộng đồng.

- Trao đổi với bạn về các bước chuẩn bị, cách chơi, luật chơi của trò chơi đi cà kheo.

- Chia sẻ với các bạn về cách thực hiện an toàn khi tham gia trò chơi đi cà kheo.

Gợi ý:

Khi chơi trò chơi đi cà kheo, cần chú ý điều gì để đảm bảo an toàn?

Không dùng cà kheo gây thương tích cho người chơi.

Ảnh: Đình Quang

Mình nghĩ, sân chơi hoặc đoạn đường đi bằng phẳng, không gồ ghề, an toàn.

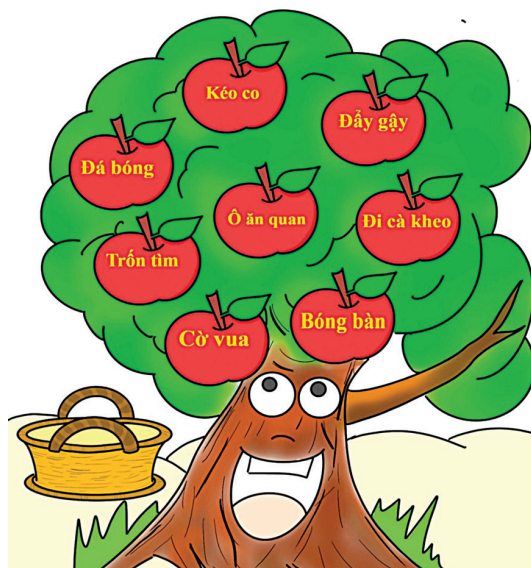
Tùy theo vóc dáng, cân nặng của người chơi mà người ta làm then ngang phù hợp, không gây nguy hiểm cho người chơi.

Luyện tập

1. Chơi trò chơi “Ai nhanh tay”.

Hãy “hái” những trái có chứa tên trò chơi dân gian cho vào giỏ. Ai “hái” đúng được nhiều trái có chứa tên trò chơi dân gian thì người đó thắng cuộc.

2. Lựa chọn các thông tin để hoàn thiện sơ đồ dưới đây, thể hiện các bước: chuẩn bị, cách chơi, luật chơi của trò chơi dân gian đẩy gậy và đi cà kheo.

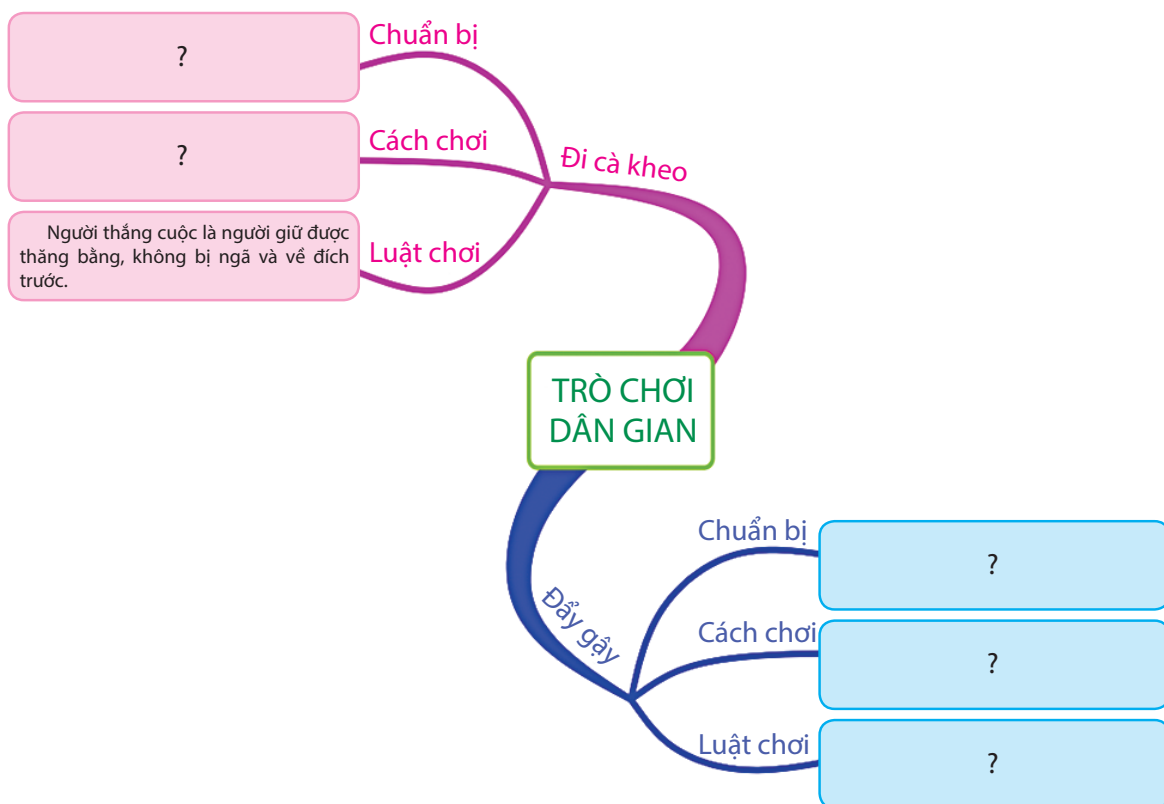
Người chơi xếp thành hàng ngang ngay vạch xuất phát, tay nắm chặt đầu cà kheo, hai chân đặt lên then ngang, giữ thẳng bằng. Khi có hiệu lệnh, người chơi ngay lập tức di chuyển về phía đích.

Người chơi chỉ đẩy gậy bằng tay, không dùng bụng, hông, đùi để đẩy.

Khi có hiệu lệnh của trọng tài, người chơi nắm chặt một đầu gậy và đẩy gậy mạnh về phía đối phương. Ai bị đẩy lùi ra xa vạch ranh giới thì người đó thua cuộc.

Chuẩn bị sân chơi hoặc đoạn đường bằng phẳng và an toàn, có kẻ vạch xuất phát. Dụng cụ là một cặp cà kheo bằng tre thân nhỏ, chắc và cứng, phù hợp với người chơi. Mỗi chiếc cà kheo có một then ngang để làm chỗ đặt bàn chân cho chắc.

Chuẩn bị sân chơi bằng phẳng, an toàn, có kẻ vạch làm ranh giới. Dụng cụ là một gậy gỗ hoặc tre có thân to, tròn bằng cổ tay, chiều cao khoảng bằng đầu người chơi.

Trình bày và chia sẻ sản phẩm của em trước lớp.

3. Thực hành chơi trò chơi đi cà kheo hoặc đẩy gậy.

Học sinh lớp 3, Trường Tiểu học – Trung học cơ sở Đăk Rơ Wa, thành phố Kon Tum, tỉnh Kon Tum chơi trò chơi đi cà kheo
(Ảnh: Đình Quang)

Học sinh lớp 3, Trường Tiểu học Lê Văn Tám huyện Ngọc Hồi, tỉnh Kon Tum chơi trò chơi đẩy gậy
(Ảnh: Hữu Phương)

- Chia sẻ cảm xúc của em khi tham gia trò chơi.
- Khi tham gia trò chơi, em chú ý những gì để đảm bảo an toàn cho bản thân và người cùng chơi?
- Nêu tác dụng của trò chơi.

Vận dụng

1. Thiết kế “Góc địa phương” với chủ đề: TRÒ CHƠI DÂN GIAN.

Gợi ý: Cuốn sách

TRÒ CHƠI DÂN GIAN CỦA CHÚNG MÌNH

Gợi ý: Hạt sỏi → Chơi ô ăn quan

GÓC DỤNG CỤ TRÒ CHƠI

2. Làm phiếu đề xuất với thầy, cô giáo về một nội dung theo gợi ý sau:

PHIẾU ĐỀ XUẤT

Kính gửi: Thầy/cô giáo chủ nhiệm lớp, Trường Tiểu học

- Em tên là: Lớp trưởng lớp

- Nội dung đề xuất: Chúng em rất mong muốn được thầy/cô giáo mời nghệ nhân đến trường để tổ chức, hướng dẫn chúng em chơi trò chơi đi cà kheo.

- Lí do: Chúng em mong muốn được nghệ nhân hướng dẫn để biết cách chơi trò chơi đi cà kheo.

Kính mong thầy/cô giáo quan tâm đến nội dung đề xuất của lớp, sắp xếp thời gian mời nghệ nhân đến trường để tổ chức, hướng dẫn chúng em chơi trò chơi đi cà kheo.

Chúng em xin cảm ơn quý thầy/cô giáo!

3. Tham gia chơi trò chơi dân gian do thầy/cô giáo/nghệ nhân tổ chức ở lớp/trường/nơi em sống. Chia sẻ hoặc viết cảm nhận của em sau khi tham gia trò chơi.

Chủ đề 4

Các món ăn truyền thống của một số dân tộc thiểu số ở tỉnh Kon Tum

Khởi động

1. Cùng tham gia "Một bữa tiệc vui"

- Các nhóm cùng nhau viết/vẽ một vài món ăn mà mình thích.
- Khi có hiệu lệnh, đại diện nhóm sẽ đánh "các món ăn" của nhóm mình vào "Mâm tiệc vui".
- Đại diện các nhóm giới thiệu tên những món ăn có trong "Mâm tiệc vui".

2. Quan sát hình ảnh và trả lời câu hỏi

Lễ hội Ăn than của người Gié - Triêng (Ảnh: Trần Hữu Thọ)

- Những người trong ảnh đang làm gì?
- Có những hoạt động nào thường diễn ra trong lễ hội này?
- Trong hoạt động ẩm thực (ăn uống), có những món ăn nào thường xuất hiện trong lễ hội?

Khám phá

1. Giới thiệu các món ăn truyền thống của một số dân tộc thiểu số ở tỉnh Kon Tum

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu.

Các dân tộc thiểu số ở tỉnh Kon Tum có nhiều món ăn truyền thống. Mỗi món ăn đều được chế biến từ các nguyên liệu tự nhiên mang nét đặc trưng, hấp dẫn trong cách chế biến và bảo quản thực phẩm. Trong đó tiêu biểu có các món nướng ống và thịt khô gác bếp. Món nướng ống rất thơm ngon, giữ được hương vị riêng và bổ dưỡng. Thịt khô gác bếp có thể bảo quản được lâu và hương vị rất đặc biệt.

Ngày nay, các món ăn truyền thống không chỉ có trong bữa ăn hằng ngày mà còn trở thành món ngon hấp dẫn, khó quên đối với du khách khi đến tỉnh Kon Tum.

a. Các món nướng ống

Cơm nướng ống (cơm lam)
(Ảnh: Thế Cường)

Thịt bò nướng ống
(Ảnh: Thế Cường)

Thịt mùi cà đắng nướng ống
(Ảnh: Thế Cường)

Cá suối lá mì nướng ống
(Ảnh: Thế Cường)

b. Thịt khô gác bếp

Thịt bò gác bếp (Ảnh: Thế Cường)

- Kể tên các món ăn truyền thống của một số dân tộc thiểu số ở tỉnh Kon Tum.
- Nhận xét về nét đặc trưng, hấp dẫn của các món ăn truyền thống trên.

2. Tìm hiểu các nguyên vật liệu để chế biến những món ăn truyền thống của một số dân tộc thiểu số ở tỉnh Kon Tum

- Cơm nướng ống (cơm lam): gạo nếp, ống lồ ô hoặc ống nứa.
- Thịt bò nướng ống: thịt bò, gia vị, ống lồ ô hoặc ống nứa.
- Thịt mùi cà đắng nướng ống: thịt heo, cà đắng, gia vị, ống lồ ô hoặc ống nứa.
- Cá suối lá mì nướng ống: cá suối, lá mì, gia vị, ống lồ ô hoặc ống nứa.
- Thịt khô gác bếp: thịt (heo, bò, trâu,...), gia vị, dây lạt hoặc xiên que.

Cà đắng

Cá suối

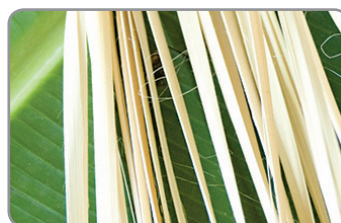
Lá mì

Gia vị

Ống lồ ô, lá chuối

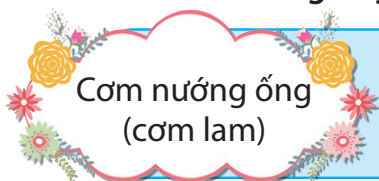
Dây lạt

Kể tên những nguyên vật liệu dùng để chế biến một số món ăn truyền thống mà em biết.

3. Tìm hiểu cách chế biến các món ăn truyền thống của một số dân tộc thiểu số ở tỉnh Kon Tum

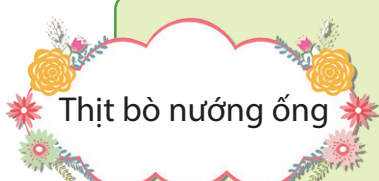
Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu.

a. Các món nướng ống

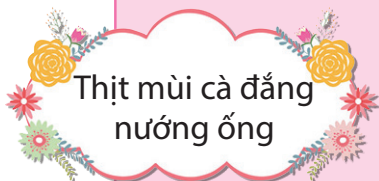
Cơm nướng ống (cơm lam)

Gạo nếp đem ngâm vài tiếng đồng hồ cho hạt trương nước; vớt ra, để ráo; cho vào ống lồ ô hoặc ống nứa và nút ống lại; đem nướng trên than lửa.

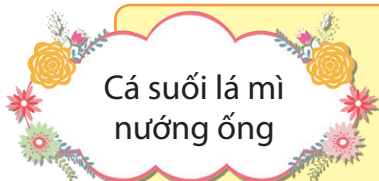
Thịt bò nướng ống

Chọn thịt bò mềm, thái thành những lát vừa ăn; trộn ướp khoảng 30 phút với gia vị như sả, lá é giã nát; ống lồ ô hoặc ống nứa đem súc với nước sôi rồi cho thịt vào, nút ống lại; đem nướng trên than lửa.

Thịt mùi cà đắng nướng ống

Chọn thịt heo có lẫn nạc và mỡ; gói thịt trong lá chuối rồi để trên gác bếp 1 đến 2 ngày cho thịt có mùi; cắt thịt thành những miếng nhỏ vừa ăn; quả cà đắng rửa sạch, cắt thành miếng; cho cà và thịt trộn đều rồi nêm gia vị vừa ăn; cho vào ống lồ ô hoặc ống nứa, nút ống lại và đem nướng trên than lửa.

Cá suối lá mì nướng ống

Chọn cá suối (cá niêng, cá diếc, cá bống,...), làm sạch, trộn với lá mì đã muối chua, rồi ướp gia vị vừa ăn; cho vào ống lồ ô hoặc ống nứa, nút ống lại và đem nướng trên than lửa.

Để nướng ống, cần chọn những ống lồ ô hoặc ống nứa đừng non quá, cũng không già lắm. Một đầu ống kín, đầu kia rỗng để bỏ nguyên liệu vào, sau đó nút lại bằng lá chuối hoặc loại lá khác có mùi thơm như lá dứa, lá dong, lá dốt,... đem nướng trên than lửa. Khi ống sém lại, cũng là lúc thức ăn trong ống đã chín.

b. Thịt khô gác bếp

Tẩm ướp gia vị vào thịt (Ảnh: Thế Cường)

Đem thịt gác bếp (Ảnh: Huy Đăng)

Chọn thịt (heo, bò, trâu,...) đã làm sạch, cắt thành miếng lớn, ướp gia vị (sả, gừng, tỏi, ớt, tiêu rừng, muối,...).

Khi thịt thấm gia vị thì đem treo hoặc để trên gác bếp. Sau khoảng 2 tháng, miếng thịt dần teo khô lại, bề ngoài màu nâu đen thì có thể dùng được. Trước khi ăn, đem nướng sơ qua rồi xé tơ thành miếng nhỏ. Món này thường ăn kèm với muối lá é hoặc muối kiến vàng.

- Nêu cách làm một món nướng ống mà em thấy thú vị nhất.

- Nêu cách làm thịt khô gác bếp.

Luyện tập

1. Nêu tên các nguyên liệu để chế biến những món ăn sau:

Món ăn	Nguyên liệu
Cơm nướng ống (cơm lam)	?
Thịt bò nướng ống	?
Thịt mùi cà đắng nướng ống	?
Cá suối lá mì nướng ống	?

2. Chọn vật dụng thích hợp để làm các món nướng ống.

1

2

3

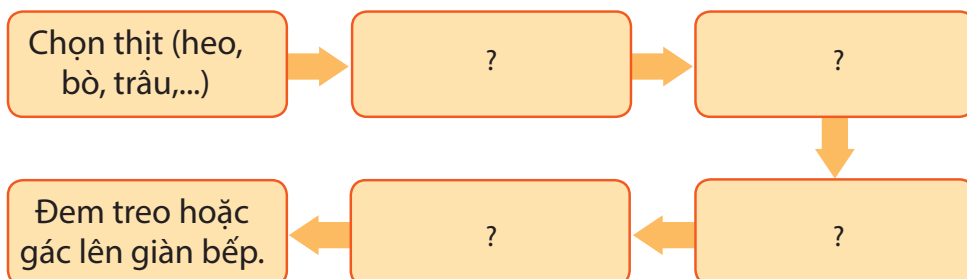

4

5

3. Vẽ sơ đồ các bước làm thịt khô gác bếp theo mẫu sau:

4. Chọn đồ chấm thích hợp cho món thịt khô gác bếp.

Nước mắm

Muối kiến vàng

Thịt khô gác bếp

Muối lá é

Xi dầu

5. Chọn ý đúng.

- a) Cơm nướng ống thơm ngon, dùng trong các ngày Tết, lễ hội, mang theo khi đi rừng rất thuận lợi, để được lâu.
- b) Để làm cơm nướng ống, ta cho gạo nếp vào ống lồ ô và đem gác bếp.
- c) Các món nướng ống của một số dân tộc thiểu số giữ được sự thơm ngọt của thịt, cá, rau, quả, bổ dưỡng lại không bị cháy khét.
- d) Thịt gác bếp chỉ sau khoảng vài ngày là miếng thịt khô lại, bề ngoài màu thịt đỏ tươi, có thể ăn ngay.
- e) Thịt khô gác bếp được chế biến tự nhiên, không có chất bảo quản nhưng vẫn để được lâu dài. Khi lấy xuống ăn, đem nướng sơ qua rồi xé tươi thành miếng nhỏ.

Vận dụng

1. Sưu tầm tranh ảnh hoặc trải nghiệm làm một số món ăn truyền thống của địa phương em.

- Sưu tầm tranh ảnh, trưng bày theo nhóm và giới thiệu trước lớp.

(Ảnh: Trần Lâm)

- Trải nghiệm làm một số món ăn truyền thống của địa phương em.

Hoạt động trải nghiệm của cô trò trường Tiểu học Lê Văn Tám, huyện Ngọc Hồi, tỉnh Kon Tum

(Ảnh: Tiến An)

2. Đóng vai hướng dẫn viên du lịch.

Giới thiệu về các món ăn truyền thống của một số dân tộc thiểu số ở tỉnh Kon Tum với các vị khách.

Thịt nướng, cơm lam - món ngon hấp dẫn du khách (Ảnh: Huy Đăng)

Thịt khô gác bếp - món quà đặc sản thú vị (Ảnh: Na Le)

Chủ đề 5

Nghề đan lát ở tỉnh Kon Tum

Khởi động

Xem sản phẩm, đoán nghề thủ công

1

Ảnh: Văn Tính

2

Ảnh: Văn Tính

3

Ảnh: Trọng Nghĩa

4

Ảnh: Trọng Nghĩa

Kể tên một số sản phẩm đan lát mà em biết.

1. Giới thiệu về nghề đan lát ở tỉnh Kon Tum

Nghề đan lát là một trong các nghề truyền thống tiêu biểu của các dân tộc thiểu số ở tỉnh Kon Tum. Từ các nguyên vật liệu sẵn có trong tự nhiên như tre, nứa, mây, lồ ô,... với đôi bàn tay tài hoa, khéo léo và trí tưởng tượng phong phú của người nghệ nhân đã tạo ra các sản phẩm với nhiều kiểu dáng đẹp, sắc sảo, tinh tế.

Ngày nay, sản phẩm của nghề đan lát như: gùi, giỏ, nong, nia,... không chỉ được sử dụng trong sinh hoạt của dân làng mà còn được dùng để làm quà lưu niệm cho khách du lịch trong và ngoài nước.

Nghề đan lát là nghề thủ công truyền thống độc đáo của các dân tộc thiểu số ở tỉnh Kon Tum, chứa đựng giá trị truyền thống vô cùng quý giá, cần được gìn giữ và phát huy.

Giỏ đựng cá của người Gié - Triêng
(Ảnh: Trọng Nghĩa)

Đơm cá của người Hre
(Ảnh: Trọng Nghĩa)

Gùi có nắp của người Gia-rai
(Ảnh: Văn Tính)

Gùi có nắp của người Xơ-đăng
(Ảnh: Văn Tính)

Kể tên các nguyên vật liệu dùng để đan lát.

2. Tìm hiểu một số sản phẩm đan thưa, đan dày và đan khít

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu.

Tùy thuộc vào quy cách và công dụng của sản phẩm mà nghệ nhân sử dụng cách đan nong mốt, nong đôi hay đan lục giác (mắt cáo),... cho phù hợp với việc đan thưa, đan dày, đan khít.

- Sản phẩm đan thưa dùng để gùi măng, củi, ngô, đựng rau,...
- Sản phẩm đan dày dùng để sấy lúa, gạo, đánh bắt cá,...
- Sản phẩm đan khít dùng để đựng lúa gạo, ngũ cốc,...

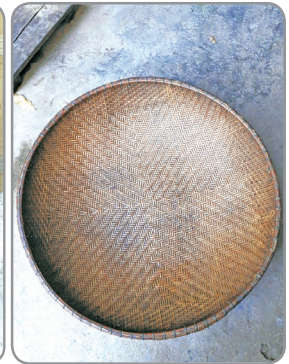
Sản phẩm đan thưa
(Ảnh: Trọng Nghĩa)

Sản phẩm đan dày
(Ảnh: Văn Tính)

Sản phẩm đan khít
(Ảnh: Văn Tính)

Sản phẩm đan khít
(Ảnh: Trọng Nghĩa)

- Kể tên các sản phẩm đan thưa, đan dày và đan khít.
- Nêu công dụng của các sản phẩm đan thưa, đan dày và đan khít.

3. Khám phá các công đoạn chính trong đan lát

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu.

- Vót nan: Dùng rựa hoặc dao để chẻ và vót cây tre, nứa, lồ ô, dây mây,... thành những thanh có kích thước khác nhau tùy theo quy cách từng sản phẩm.

- Đan: Sắp xếp các nan đầu tiên theo quy định của từng sản phẩm và bắt đầu đan thành sản phẩm. Cách đan thông dụng nhất vẫn là đan nong mốt, nong đôi, đan mắt cáo (đan lục giác).

- Tạo vành: Dùng thanh tre, nứa, lồ ô,... để tạo vành cho sản phẩm. Mỗi sản phẩm có 2 vành: 1 vành trong và 1 vành ngoài. Vành to hay nhỏ tùy thuộc vào quy cách của từng sản phẩm.

- Lặn và nức vành: Lặn vành ngoài trước, lặn vành trong sau. Dùng dây buộc chặt hai vành lại, dùng dao nhỏ, sắc để cắt mê sát vành, sao cho các nan mê bằng với mặt trên của hai vành. Dùng kẹp nôm vành để giữ cố định giữa vành và mê đan, dùng cây xoi lỗ tạo các lỗ nhỏ để nức vành. Dây mây hoặc dây có độ dẻo, dai được chẻ thành sợi nhỏ, dùng để nức vành nhằm giữ chặt giữa vành và nan mê, làm cho sản phẩm đẹp, chắc. Có hai lối nức vành đó là nức đơn và nức kép.

Công đoạn vót nan
(Ảnh: Văn Tính)

Công đoạn đan
(Ảnh: Văn Tính)

Công đoạn tạo vành
(Ảnh: Văn Tính)

Công đoạn lện và nức vành
(Ảnh: Văn Tính)

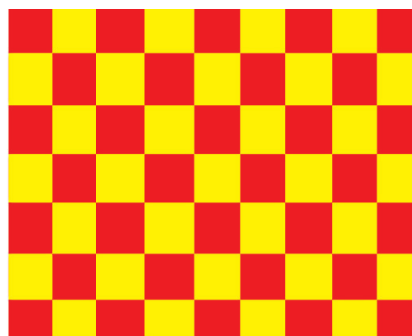
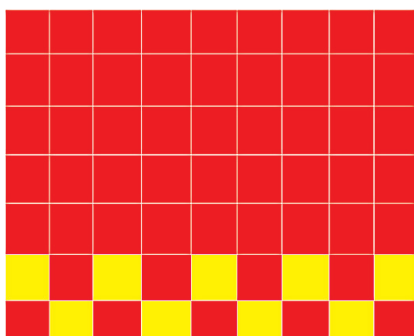
- Nêu tên các dụng cụ dùng trong đan lát.
- Nêu tên các công đoạn chính trong đan lát.

4. Giới thiệu quy trình đan nong mốt, nong đôi bằng giấy bìa

- Đan nong mốt:

+ Bước 1: Kẽ, cắt nan ngang và nan dọc.

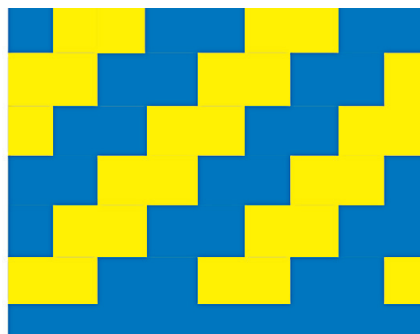
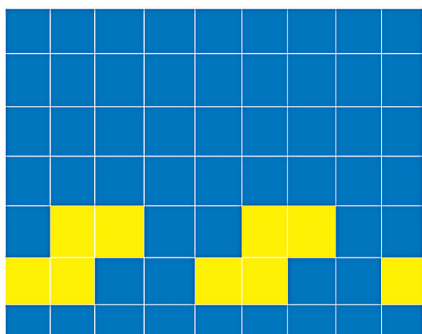
+ Bước 2: Theo nguyên tắc nhắc một nan, đè một nan; đan xong mỗi nan ngang, cần dồn cho khít.

- Đan nong đôi:

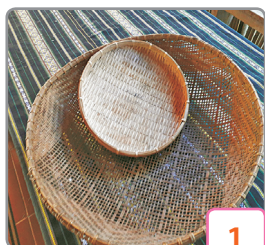
+ Bước 1: Kê, cắt nan ngang và nan dọc.

+ Bước 2: Theo nguyên tắc nhắc hai nan, đè hai nan. Hai nan ngang liền nhau thì lệch nhau một nan. Đan xong mỗi nan ngang, cần dồn cho khít.

Luyện tập

1. Hình nào là sản phẩm của nghề đan lát?

1

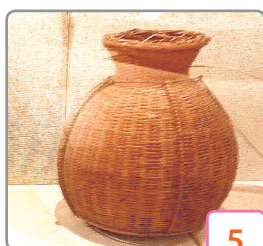
2

3

4

5

6

2. Sắp xếp theo thứ tự các công đoạn chính trong đan lát.

Lộn và
nức vành

Vót nan

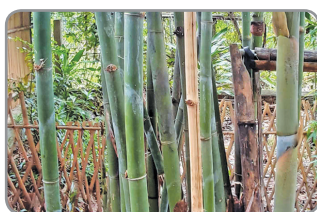
Tạo vành

Đan

3. Quan sát các hình dưới đây và nêu tên các loại cây hoặc nguyên liệu được dùng trong đan lát.

Dây mây rừng

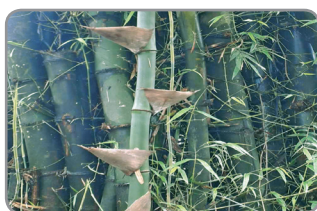
Cây lồ ô

Cây phượng

Cây mía

Cây tre

Cây chuối

4. Kể tên và nêu công dụng của các sản phẩm đan lát có trong gia đình em.

Vận dụng

1. Hãy đan một vật dụng đơn giản mà em thích.

- Sử dụng giấy bìa/xốp bitis.
- Vận dụng quy trình đan nong mốt/ nong đôi.
- Sử dụng kéo, keo, hồ dán,... để cắt, ghép các tấm đan thành sản phẩm.
- Trưng bày và giới thiệu sản phẩm.

Một số sản phẩm ứng dụng
đan nong mốt, nong đôi

2. Chia sẻ với thầy cô, bạn bè về nghề đan lát truyền thống ở địa phương em.

Chủ đề 6

Cộng đồng dân cư nơi em sống

Khởi động

Quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu

1

Ảnh: Văn Phương

2

Ảnh: Đình Chiểu

3

Ảnh: Đình Chiểu

4

Ảnh: Quang Vinh

- Hình ảnh nào thể hiện cộng đồng dân cư ở thành thị, hình ảnh nào thể hiện cộng đồng dân cư ở nông thôn?

- Hình ảnh nào thể hiện hoạt động văn hoá ở thành thị, hình ảnh nào thể hiện hoạt động văn hoá ở nông thôn?

1. Tìm hiểu về cộng đồng dân cư

a) Cộng đồng dân cư

Cộng đồng dân cư là toàn thể những người sinh sống trên cùng địa bàn thôn, làng, tổ dân phố,... Mọi người trong cộng đồng luôn gắn bó, đoàn kết, tương trợ và cùng nhau gìn giữ các giá trị văn hoá truyền thống, xây dựng đời sống lành mạnh.

Cộng đồng dân cư nơi em ở là thôn, làng hay tổ dân phố?

b) Dân tộc trong cộng đồng dân cư

- Cộng đồng dân cư nơi em sống có những dân tộc nào?
- Giới thiệu với thầy cô và bạn bè về những nét đặc trưng của cộng đồng dân cư nơi em sống.

- Em sống ở thôn/làng...
- Cộng đồng nơi em sống có dân tộc...
- Mọi người sống với nhau thân thiện, cởi mở, cùng nhau bảo vệ môi trường thôn/làng sạch sẽ.

Ảnh: Đình Quang

- Em sống ở tổ dân phố...
- Cộng đồng nơi em sống có dân tộc...
- Mọi người sống với nhau thân thiện và thường giúp nhau những lúc khó khăn.

Em sống ở...

Tỉnh Kon Tum là địa phương có nhiều dân tộc cùng chung sống như: Kinh, Ba-na, Xơ-đăng, Gié - Triêng, Gia-rai, Rơ-măm, Brâu,...

Cộng đồng dân cư nơi đây luôn thân thiện, cởi mở. Họ sống với nhau đoàn kết, gắn bó tạo nên một cộng đồng vững chắc và cùng nhau xây dựng quê hương Kon Tum giàu đẹp.

2. Xây dựng nếp sống văn hoá ở cộng đồng dân cư nơi em sống

Quan sát tranh/ảnh, đọc thông tin và chia sẻ với bạn về những hoạt động xây dựng nếp sống văn hoá cộng đồng dân cư.

a) Chia sẻ yêu thương (quyên góp, ủng hộ đồng bào gặp khó khăn).

Chi đoàn Trường Cao đẳng Cộng đồng
Kon Tum chia sẻ yêu thương
(Ảnh: Trần Hữu Thọ)

b) Đoàn kết, tương trợ, giúp đỡ lẫn nhau lúc khó khăn.

Đoàn thanh niên giúp đỡ người dân phường
Lê Lợi, thành phố Kon Tum khắc phục
hậu quả sau mưa bão (Ảnh: Đình Chiểu)

c) Trẻ em đủ tuổi đều được đến trường học tập, vui chơi.

Học sinh Trường Tiểu học – Trung học cơ sở
Đắc Rơ Wa đang chơi ô ăn quan
(Ảnh: Đình Quang)

d) Vệ sinh làng xóm sạch sẽ.

Đoàn thanh niên cùng người dân
dọn vệ sinh đường làng sạch sẽ
(Ảnh: Trần Hữu Thọ)

đ) Giữ gìn môi trường sạch, đẹp.

Công nhân môi trường đô thị
đang chăm sóc vườn hoa
(Ảnh: Đình Chiểu)

e) Xây dựng cộng đồng không có tệ nạn xã hội.

Cùng nhau ngăn chặn ma túy
(Minh họa: Văn Tĩnh)

Xây dựng nếp sống văn hoá ở cộng đồng dân cư nơi em sống góp phần làm cho đời sống văn hoá tinh thần của người dân ngày càng lành mạnh, hạnh phúc và bình yên.

Luyện tập

1. Em đồng tình hoặc không đồng tình với ý kiến nào dưới đây?

- Cộng đồng dân cư là toàn thể những người cùng sinh sống trong một khu phố/thôn/làng.
- Mọi người trong cộng đồng dân cư gắn bó, đoàn kết, tương trợ và giúp đỡ lẫn nhau.
- Mọi người trong cộng đồng dân cư cùng nhau gìn giữ các giá trị văn hoá truyền thống, xây dựng đời sống văn hoá và tinh thần lành mạnh.
- Cộng đồng dân cư là nơi mọi người sống khép kín, ít giao tiếp với nhau.

2. Hoạt động nào sau đây góp phần xây dựng nếp sống văn hoá lành mạnh ở cộng đồng dân cư?

1

Học sinh dọn vệ sinh ở nhà rông của làng (Ảnh: Đinh Quang)

2

Đoàn Thanh niên tổ chức ngày hội "Rửa tay sạch" vì sức khỏe và phát triển của trẻ em (Ảnh: Trần Hữu Thọ)

3

Học sinh giới thiệu sản phẩm được dệt thủ công của người Xơ-đăng (Ảnh: Đinh Quang)

4

Học sinh học cách làm cà kheo và tập đi cà kheo (Ảnh: Đinh Quang)

5

Học sinh tham gia phong trào
"Trường em xanh - sạch - đẹp"
(Ảnh: Đình Chiểu)

6

Mở nhạc lớn gây ồn ào cho khu dân cư
(Minh họa: Văn Tịch)

3. Giới thiệu với bạn về những việc đã làm để góp phần xây dựng nếp sống văn hoá ở cộng đồng dân cư.

Vận dụng

1. Khảo sát cộng đồng dân cư nơi em sống.

Hoàn thành phiếu khảo sát thông tin cộng đồng dân cư nơi em sống cùng với bạn bè/thầy cô/người thân.

PHIẾU KHẢO SÁT THÔNG TIN CỘNG ĐỒNG DÂN CƯ NƠI EM SỐNG

Nội dung tìm hiểu	Thông tin
Nơi em sống (tổ/thôn/làng; phường/xã).	?
Liệt kê tên một số dân tộc trong cộng đồng dân cư.	?
Tên của một số hoạt động văn hoá thường diễn ra ở cộng đồng dân cư.	?
Hoạt động văn hoá đó thường được diễn ra ở đâu? (Hội trường thôn/tổ dân phố/nhà rông/nhà văn hoá thiếu nhi/bảo tàng,...)	?
Không khí diễn ra các hoạt động văn hoá như thế nào?	?
Những điều em muốn chia sẻ về cộng đồng dân cư nơi em sống.	?

2. Dựa vào gợi ý ở phiếu khảo sát thông tin về cộng đồng dân cư nơi em sống để làm một quyển sổ tay.

Gợi ý:

- Cắt dán ảnh, vẽ tranh hoặc viết các bài hát, thông tin về cộng đồng dân cư nơi em sống vào cuốn sổ tay của em.
- Giới thiệu cuốn sổ tay đó với thầy, cô giáo và người thân.

3. Vẽ tranh/sưu tầm các bài thơ/ca dao/tục ngữ về cộng đồng dân cư nơi em sống.

Chủ đề 7

Núi Ngọc Linh và Ngã ba Đông Dương

Khởi động

1. Chơi trò chơi “Khám phá địa danh”

Quản trò lần lượt nêu tên một số địa danh ở Kon Tum, người chơi kể tên những cảnh đẹp, di tích lịch sử,... ở địa danh đó.

Nhà thờ Gỗ, thành phố Kon Tum
(Ảnh: Huy Đăng)

Thác Pa Sỹ, huyện Kon Plông
(Ảnh: Huy Đăng)

2. Xem video (tranh, ảnh) về núi Ngọc Linh và Ngã ba Đông Dương

Một phần của dãy núi Ngọc Linh
(Ảnh: Văn Tiến)

Ngã ba thuộc địa phận tỉnh Kon Tum chỉ hướng đi về ba nước Việt Nam, Lào, Cam-pu-chia
(Ảnh: Hữu Phương)

Nêu nội dung đoạn video (tranh, ảnh) em vừa xem.

1. Núi Ngọc Linh

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu.

Ngọc Linh là tên gọi của dãy núi hùng vĩ nằm trên dải Trường Sơn, là một phần của Trường Sơn Nam. Ở tỉnh Kon Tum, dãy núi Ngọc Linh chạy dọc trên địa bàn của hai huyện Đắk Glei và Tu Mơ Rông. Với độ cao 2 598m so với mực nước biển, đỉnh núi Ngọc Linh kì vĩ, quanh năm mây mù che phủ. Điểm thu hút và hấp dẫn khi đến với dãy Ngọc Linh là những thảm rừng già với nhiều loài động vật và thực vật quý hiếm sinh sống. Đặc biệt, phải kể đến những cây dược liệu quý như sâm Ngọc Linh, đẳng sâm, hà thủ ô hay quế,... Đó là những báu vật mà thiên nhiên đã ban tặng cho người dân nơi đây. Sâm Ngọc Linh là sản vật được xem là “quốc bảo” với nhiều giá trị dinh dưỡng và mang lại nguồn lợi kinh tế cao. Vì vậy, tỉnh Kon Tum đã triển khai nhiều dự án để bảo tồn và phát triển giống sâm Ngọc Linh. Đồng thời, đẩy mạnh việc tuyên truyền, nâng cao ý thức bảo vệ rừng, tạo môi trường sinh thái hấp dẫn để thu hút khách du lịch đến với núi Ngọc Linh.

Một phần của dãy núi Ngọc Linh

(Ảnh: Ngọc Chí)

Cây cổ thụ trên núi Ngọc Linh

(Ảnh: Hạ Tiến)

Cây sâm Ngọc Linh

(Ảnh: Công ty Cổ phần Sâm Ngọc Linh Kon Tum)

Trồng sâm quý trên núi Ngọc Linh

(Ảnh: Ngọc Chí)

Nêu vị trí, đặc điểm của núi Ngọc Linh; ý nghĩa của núi Ngọc Linh đối với người dân nơi đây.

2. Ngã ba Đông Dương

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu.

Ngã ba Đông Dương là vị trí tiếp giáp của ba nước Việt Nam, Lào và Cam-pu-chia nằm ở xã Bờ Y, huyện Ngọc Hồi, tỉnh Kon Tum. Tại điểm tiếp giáp của ba nước, có một cột mốc đặc biệt được gọi là cột mốc biên giới Ngã ba Đông Dương (cột mốc Ba biên). Cột mốc được xây dựng vào năm 2007 và hoàn thành vào năm 2009 trên đỉnh núi cao 1 086m so với mực nước biển, có hình trụ tam giác làm bằng đá hoa cương, chia thành ba mặt hướng về ba nước. Mỗi mặt của cột mốc là Quốc huy và tên của mỗi nước: Việt Nam, Lào, Cam-pu-chia. Ngã ba Đông Dương có Cửa khẩu Quốc tế Bờ Y, là nơi giao lưu văn hoá, phát triển kinh tế và du lịch. Tại đây còn có Quốc môn với không gian kiến trúc đẹp, đánh dấu chủ quyền dân tộc, là biểu tượng đặc trưng của tỉnh Kon Tum.

Nhân dân ba nước Việt Nam, Lào và Cam-pu-chia luôn tăng cường sự tin cậy lẫn nhau, củng cố tình hữu nghị, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội của mỗi nước, góp phần giữ gìn hoà bình, an ninh và ổn định trên bán đảo Đông Dương.

Cột mốc biên giới Ngã ba Đông Dương
nhìn từ trên cao

(Ảnh: Ngọc Chí)

Đường lên cột mốc biên giới
Ngã ba Đông Dương

(Ảnh: Thu Hằng)

Cột mốc biên giới Ngã ba Đông Dương

(Ảnh: Ngọc Chí)

(Ảnh: Huy Đăng)

Cửa khẩu Quốc tế Bờ Y
(Ảnh: Hữu Phương)

Quốc môn Cửa khẩu Quốc tế Bờ Y
(Ảnh: Huy Đăng)

Chia sẻ với bạn những điều em biết về cột mốc biên giới Ngã ba Đông Dương và Cửa khẩu Quốc tế Bờ Y.

Luyện tập

1. Nhận diện thông qua Quốc huy để ghép tên nước phù hợp với mỗi mặt của cột mốc biên giới Ngã ba Đông Dương.

1

Lào

2

Việt Nam

3

Cam-pu-chia

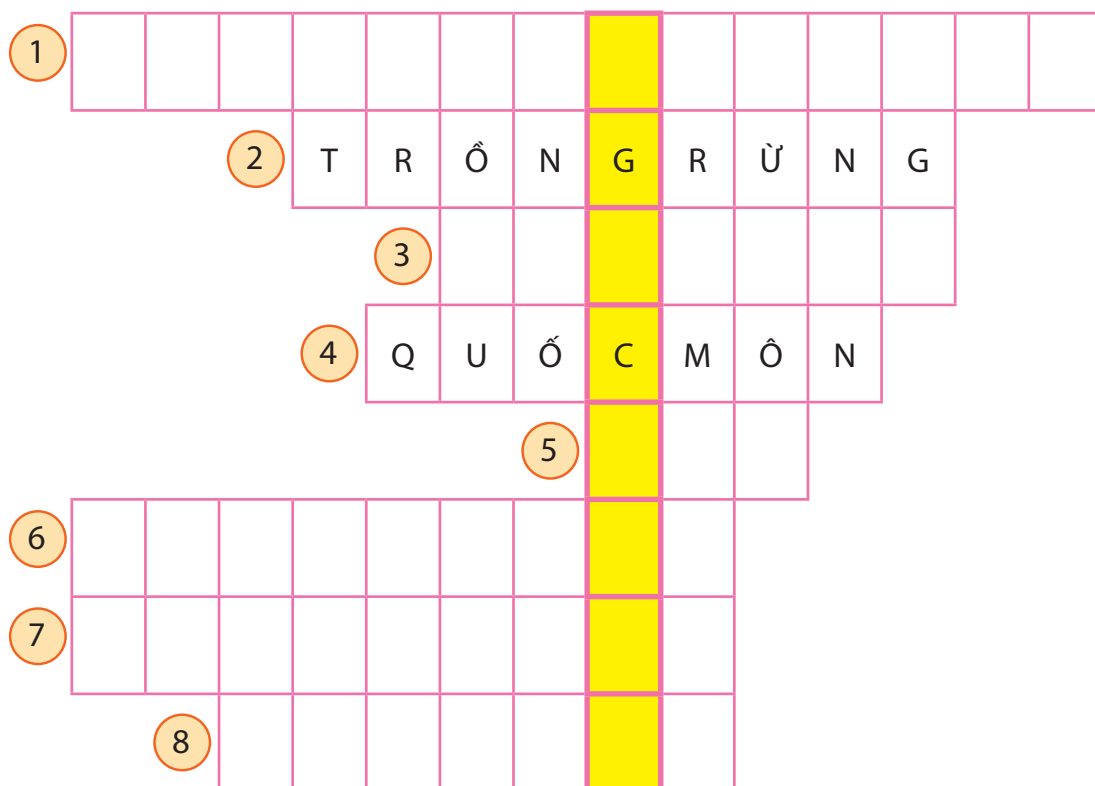
2. Đặt câu hỏi và nêu câu trả lời về đặc điểm và sản vật của núi Ngọc Linh.

3. Giải ô chữ.

a) Tìm các từ hàng ngang dưới đây:

- 1 Nơi mệnh danh là “Một con gà gáy, ba nước cùng nghe” (gồm 14 chữ cái, bắt đầu bằng chữ N).
- 3 Tên một huyện thuộc tỉnh Kon Tum, nơi có Ngã ba Đông Dương (gồm 7 chữ cái, bắt đầu bằng chữ N).
- 5 Nước có chung đường biên giới với Việt Nam (gồm 3 chữ cái, bắt đầu bằng chữ L).
- 6 Nước có chung đường biên giới với Việt Nam (gồm 9 chữ cái, bắt đầu bằng chữ C).
- 7 Một trong những lợi ích của việc trồng sâm trên núi Ngọc Linh (gồm 9 chữ cái, bắt đầu bằng chữ B).
- 8 Từ chỉ tình cảm gắn bó, đoàn kết giữa ba nước Việt Nam, Lào, Cam-pu-chia (gồm 7 chữ cái, bắt đầu bằng chữ H).

b) Đọc từ khoá ở cột dọc màu vàng.

Vận dụng

1. Viết đoạn văn ngắn giới thiệu về núi Ngọc Linh hoặc Ngã ba Đông Dương và chia sẻ với các bạn.

2. Thực hiện dự án “Giới thiệu về sản phẩm sâm Ngọc Linh ở địa phương em”.

Mục tiêu: Xây dựng được một bài giới thiệu về sản phẩm được làm từ sâm Ngọc Linh ở Kon Tum.

Cách tiến hành:

- Thảo luận và lập kế hoạch theo nhóm.
- Lựa chọn sản phẩm để giới thiệu.
- Lựa chọn một hình thức để giới thiệu: tranh vẽ, bộ sưu tập ảnh, sơ đồ,...
- Thực hiện dự án.

Trường em với cộng đồng

Khởi động

1. Em cùng bạn vui múa xoang

Giáo viên và học sinh tham gia hoạt động múa xoang ở trường học
(Ảnh: Trương Thị Linh Thy)

Chia sẻ cảm xúc của em khi được tham gia hoạt động múa xoang tại trường hoặc ở cộng đồng.

2. Quan sát hình ảnh/video về các hoạt động kết nối với cộng đồng

Nghệ nhân Ưu tú A Biau, xã Ngọc Bay,
thành phố Kon Tum hướng dẫn học sinh
đánh chiêng
(Ảnh: Nguyễn Thị Thu Trang)

Nghệ nhân Y Na, xã Đắk Rơ Wa, thành phố
Kon Tum hướng dẫn học sinh tìm hiểu
nghề dệt thổ cẩm
(Ảnh: Y Tuyết Hạnh)

3

Nghệ nhân A Mang, xã Ngọc Bay, thành phố
Kon Tum hướng dẫn học sinh đan lát
(Ảnh: Nguyễn Thị Thu Trang)

4

Học sinh biểu diễn hoá trang
với tiết mục đi cà kheo
(Ảnh: Võ Thị Chiến)

5

Giáo viên giới thiệu các sản phẩm truyền
thống của đồng bào dân tộc thiểu số
(Ảnh: Võ Thị Chiến)

6

Học sinh dâng hương tại Nghĩa trang liệt sĩ
tỉnh Kon Tum
(Ảnh: Nguyễn Thị Lý)

Trao đổi với bạn:

- Nêu nội dung ở mỗi hình.
- Em thích hình ảnh nào? Chia sẻ với bạn cảm nhận của em về hình ảnh đó.

Khám phá

1. Đọc hoặc nghe kể câu chuyện

Nhớ về ngày khai giảng của trường em

Y Hoa nhớ mãi về ngày khai giảng hôm ấy. Đó là ngày khai giảng của ngôi trường làng, bên dòng sông Đắk Bla thơ mộng.

Sau phần Lễ, cô hiệu trưởng trong tà áo dài với những hoạ tiết đậm nét truyền thống bước lên phát biểu tâm tình, cô bày tỏ mong muốn được giữ gìn, bảo tồn và phát huy bản sắc văn hoá dân tộc ngay trong nhà trường và kết nối với hoạt động truyền thống tại địa phương. Cô vừa dứt lời, bác Nghệ nhân A Hoan đã hăng hái:

- Già rất vui và cảm ơn cô giáo! Già sẽ dạy cho đám trẻ đánh cồng chiêng tại nhà rông của làng vào tối thứ sáu hằng tuần, có được không cô?

Nghệ nhân A Chao thì nói:

- Ô, cứ nghĩ nghề đan gùi, đan rổ của mình ai cũng quên hết rồi, giờ nghe cô giáo nói thế cái bụng mình ưng lắm.

Cô H'Nhan - Hội trưởng Hội Phụ nữ của xã - với vẻ mặt hồ hởi, hân hoan đã thống nhất cùng cha mẹ học sinh may trang phục dân tộc truyền thống cho con em đến trường.

Các anh chị Đoàn Thanh niên thì xung phong hỗ trợ sưu tầm những sản phẩm truyền thống để tặng nhà trường trưng bày ở "Góc cộng đồng".

Từ đó, trường em đã tổ chức nhiều hoạt động ngoại khoá thật bổ ích. Chúng em còn tham gia các hoạt động lễ hội được tổ chức ở địa phương như: Ngày hội Đại đoàn kết dân tộc, Lễ hội Mừng lúa mới, tham quan làng nghề truyền thống, tham gia du lịch cộng đồng,...

Được trải nghiệm các hoạt động giáo dục ở trường, ở địa phương, Y Hoa cùng các bạn rất vui, tự hào về nét đẹp văn hoá truyền thống của dân tộc và thêm yêu ngôi trường thân thiện, thêm yêu cộng đồng dân cư nơi em sinh sống.

Mai Thị Bích Sen

Chia sẻ cùng bạn:

- Cô hiệu trưởng mong muốn điều gì?
- Mọi người đáp lại mong muốn của cô hiệu trưởng như thế nào?
- Nêu những hoạt động giáo dục kết nối với cộng đồng của trường bạn Y Hoa.

2. Trường học kết nối với cộng đồng

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và trả lời câu hỏi.

Bên cạnh những giờ học trên lớp, trường học còn là nơi tổ chức nhiều hoạt động giáo dục kết nối với cộng đồng như: các hoạt động chia sẻ yêu thương, hoạt động lễ hội, du lịch cộng đồng, tìm hiểu văn hoá dân gian, nghề truyền thống của địa phương,...

Trong mỗi hoạt động, ngoài thầy cô, các bạn học sinh còn có sự tham gia của các lực lượng ở địa phương như là: Già làng, Nghệ nhân, cán bộ thôn (tổ dân phố), Hội Phụ nữ, Đoàn Thanh niên,... Nhờ đó, mối quan hệ giữa địa phương và nhà trường thêm gắn kết, các lực lượng ở địa phương có cơ hội

cùng nhà trường tham gia hoạt động giáo dục, các em có thêm nhiều hiểu biết về cộng đồng, có tình yêu và luôn tự hào về quê hương Kon Tum.

Học đánh chiêng cùng Nghệ nhân Ưu tú A Bui
xã Ngọk Bay, thành phố Kon Tum
(Ảnh: Ban Nguyễn)

Học đàn lát cùng Nghệ nhân A Mang
xã Ngọk Bay, thành phố Kon Tum
(Ảnh: Ban Nguyễn)

Học sinh cùng Đoàn Thanh niên
trồng và chăm sóc vườn rau
(Ảnh: Nguyễn Thị Liên)

Chú công an hướng dẫn học sinh tìm hiểu
về phòng cháy, chữa cháy
(Ảnh: Nguyễn Thị Bắc)

Học sinh tham quan không gian trưng bày
tại Di tích lịch sử Nhà ngục Kon Tum
(Ảnh: Võ Thị Chiến)

Học sinh dọn vệ sinh khu vực
Nghĩa trang liệt sĩ tỉnh Kon Tum
(Ảnh: Nguyễn Thị Lý)

- Ngoài những giờ học trên lớp, nhà trường còn tổ chức những hoạt động giáo dục nào kết nối với cộng đồng?
- Những ai cùng tham gia các hoạt động đó?
- Tham gia các hoạt động đó giúp các em điều gì?

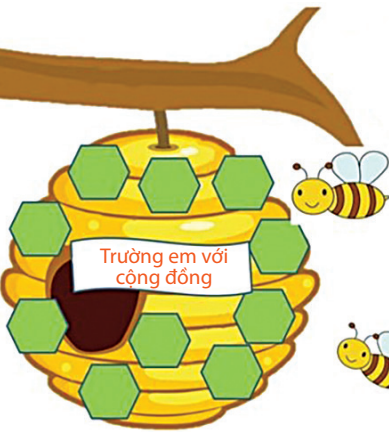
Luyện tập

1. Dựa vào câu chuyện “Nhớ về ngày khai giảng của trường em” để hoàn thành phiếu học tập sau:

Nhân vật trong truyện	Việc làm	Ý nghĩa
Cô hiệu trưởng	Tuyên truyền, kêu gọi, tổ chức các hoạt động giáo dục kết nối với cộng đồng.	?
Nghệ nhân A Hoan	?	
Nghệ nhân A Chao	?	
Cô H'Nhan	?	
Anh chị Đoàn Thanh niên	?	
Y Hoa và các bạn	?	

2. Chơi trò chơi "Ong xây tổ".

Chọn những hoạt động phù hợp với chủ đề “Trường học kết nối với cộng đồng” để giúp các chú ong xây tổ.

1. Múa xoang

2. Tìm hiểu cách làm rượu cần

3. Hướng ứng lễ phát động "Tháng An toàn giao thông"

4. Làm bài kiểm tra

5. Dâng hương tưởng niệm nghĩa trang liệt sĩ

6. Làm đẹp đường phố/thôn làng

7. Đi cà kheo

8. Tham gia Ngày hội Đại đoàn kết dân tộc

9. Học đan lát

10. Chấm bài kiểm tra

3. Tập làm phóng viên nhí.

Giới thiệu một hoạt động giáo dục kết nối với cộng đồng của trường em mà em yêu thích.

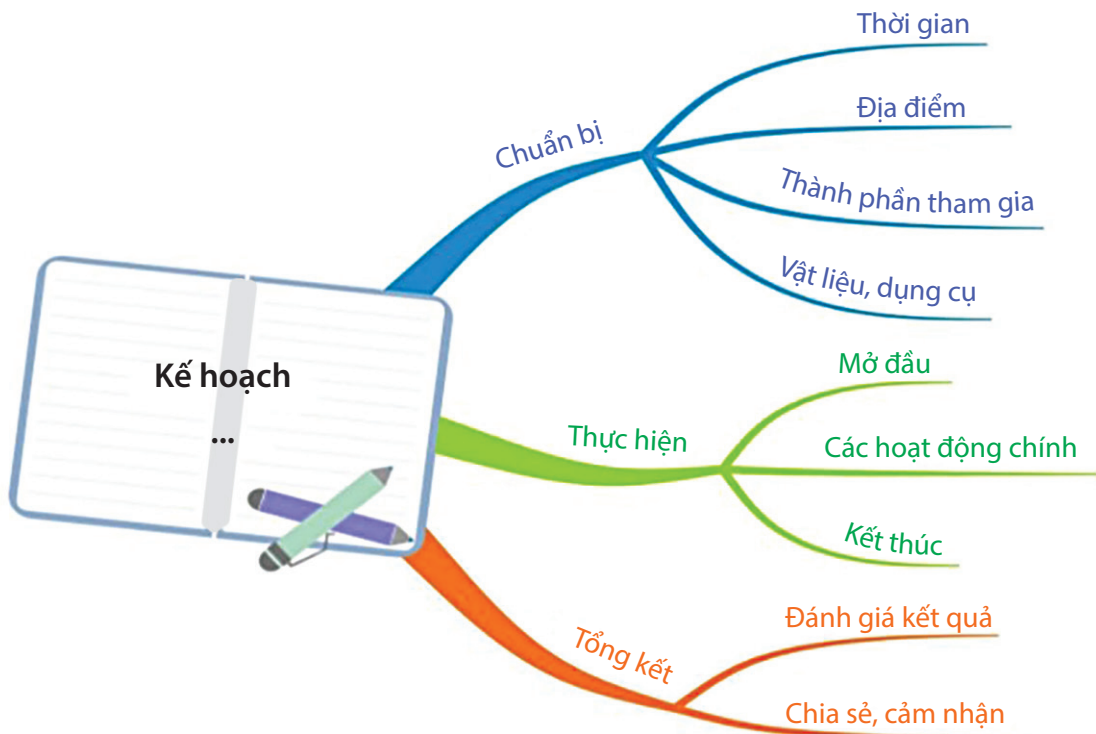

(Ảnh: Ban Nguyễn)

Vận dụng

1. Lập kế hoạch của một hoạt động kết nối với cộng đồng.

2. Chia sẻ với các nhóm để hoàn thiện kế hoạch.

3. Tham gia thực hiện kế hoạch theo sự hướng dẫn của thầy/cô giáo.

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Chủ tịch Hội đồng Thành viên NGUYỄN ĐỨC THÁI
Tổng Giám đốc HOÀNG LÊ BÁCH

Chịu trách nhiệm nội dung:

Tổng biên tập PHẠM VĨNH THÁI

Biên tập nội dung và sửa bản in:

TRẦN THỊ HẰNG MƠ

Biên tập kĩ, mỹ thuật, thiết kế sách và trình bày bìa:

ĐỖ THỊ VÂN QUỲNH

Chế bản:

NGUYỄN DƯƠNG KHÔI NGUYỄN

Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam và Công ty CP Sách và Thiết bị Giáo dục Miền Trung
giữ quyền công bố tác phẩm

TÀI LIỆU GIÁO DỤC ĐỊA PHƯƠNG

TỈNH KON TUM - LỚP 3

Mã số:

In..... bản (QĐ.....), khổ 19 x 26,5cm.

Đơn vị in:.....

Cơ sở in:

Số ĐKXB:

Mã số ISBN:

Số QĐXB:..... / QĐ-GD ngày.... tháng.... năm....

In xong và nộp lưu chiểu tháng năm 2022.